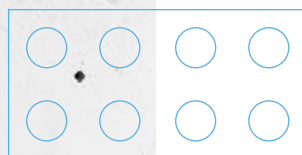

Krachtige & solide bouwstenen

voor uw verkiezingsprogramma

Bouwstenen

Sport én bewegen

Op 21 maart 2018 vinden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Het merendeel van de politieke partijen gaat dit jaar aan de slag om verkiezingsprogramma's samen te stellen. Zo ook voor sport en bewegen. Vereniging Sport en Gemeenten presenteert u bouwstenen voor lokaal sportbeleid.

Deze bouwstenen haken aan op actuele trends en ontwikkelingen en bieden houvast bij het uiteindelijk bepalen van collegeprogramma's. De bouwstenen zijn tot stand gekomen met medewerking van vele personen en organisaties actief binnen en voor de lokale sport.

Deze bouwstenen bieden u aanknopingspunten voor eigen lokaal beleid en zijn naar eigen inzicht en politieke voorkeur te gebruiken.

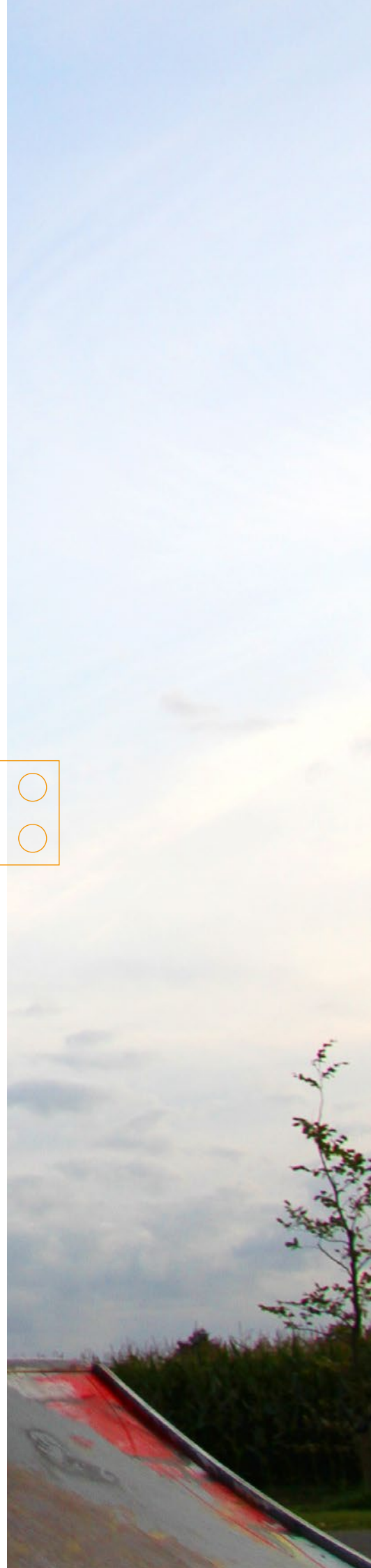
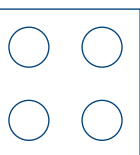
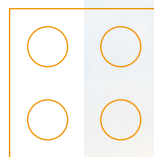

Inspirerend voorbeeld

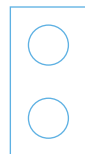
Bouw uw eigen sportparagraaf

- Zorgdragen voor betaalbare accommodaties voor gebruikers en gemeente via het stimuleren van eigen initiatief, medebeheer of zelfbeheer (participatie). Zorgdragen voor beweegvriendelijke buitenruimte in bestaande en nieuwe wijken die nadrukkelijk uitnodigt om meer te bewegen als onderdeel van een gezonde leefomgeving.
- Ruimte bieden voor innoverende en aansprekende (sport)initiatieven vanuit de samenleving, burgers, sportverenigingen en bedrijfsleven, en mogelijkheid tot meebeslissen over sport om daarmee burgerinitiatief en burgerkracht te stimuleren via en binnen sport en bewegen.
- Stimuleren en ondersteunen van de ontwikkeling van sportverenigingen naar vitale, open en maatschappelijk georiënteerde sportorganisaties (open clubs), zodat zij hun maatschappelijke rol kunnen oppakken of uitbreiden.
- Bijeen brengen van zorg- en welzijnspartijen en bijdragen aan inzicht en bereidheid bij zowel zorg- en welzijnspartijen als sportaanbieders om via samenwerking sport als medicijn in te zetten. Stimuleren en ondersteunen van slimme verbindingen op het gebied van sport, zorg en welzijn en inzetten van sport en bewegen vanuit een preventieve werking.
- Zorgdragen voor passend sport- en beweegaanbod voor kwetsbare burgers van jong tot oud, zodat men voldoende mogelijkheden kent/heeft om te gaan sporten en bewegen. Iedereen moet kunnen sporten en bewegen, ongeacht leeftijd, achtergrond, sociaal economische status, fysieke en/of mentale gesteldheid.

Op de volgende pagina's treft u bouwstenen aan waarmee u naar hartenlust kunt bouwen aan uw eigen sportparagraaf. Achtergrondinformatie en praktijkvoorbeelden zijn te vinden op het Visie & Beleidsplein op de site van Vereniging Sport en Gemeenten: www.sportengemeenten.nl.

Sport & Accommodaties

De georganiseerde sportbeoefening in Nederland wordt grotendeels mogelijk gemaakt doordat gemeenten zorgen voor sportaccommodaties. Ze plannen, bouwen, beheren en exploiteren sportparken, zwembaden en sporthallen. Binnen het sportaccommodatiebeleid wordt onder andere aandacht geschonken aan aspecten als kwaliteit, betaalbaarheid, toegankelijkheid, bereikbaarheid, duurzaamheid, multifunctionaliteit en efficiënt gebruik.

De openbare ruimte wordt steeds belangrijker als setting voor actieve vormen van recreatie, anders en ongeorganiseerde sportbeoefening en sportevenementen, zeker voor volwassenen en ouderen. Daarnaast is het zaak voor kinderen de woonomgeving zodanig in te richten dat hij uitnodigt tot actieve vormen van buitenspelen, en voor ouderen als ontmoetingsruimte. Met de komst van de Omgevingswet gaan gemeenten een Omgevingsvisie opstellen, met daarin aandacht voor gezondheidswinst die kan worden gerealiseerd door het beter inrichten van de (beweegvriendelijke) omgeving en het beter ontsluiten en benutten van bestaande sportieve ruimte (sportvoorzieningen). Het is daarom wenselijk om als gemeenten een samenhangende visie te ontwikkelen op ontmoeten, spelen, bewegen, actief recreëren en sporten in de openbare ruimte.

Zorgdragen voor betaalbare accommodaties voor gebruikers en gemeente via het stimuleren van eigen initiatief, medebeheer of zelfbeheer (participatie).

- Privaat waar het kan, publiek als het moet: stimuleren van realisatie-, exploitatie- en beheerinitiatieven op ruimtelijk en voorzieningengebied vanuit gebruikers, organisaties en marktpartijen waar dat kan.
- Ontwikkelen of instandhouden van sociaal tarievenstelsel waarbij sport betaalbaar blijft voor iedereen. Niemand mag financiële drempels ervaren om te kunnen sporten.

Zorgdragen voor voldoende, kwalitatief goede, duurzame, toegankelijke sportaccommodaties verspreid over de gemeente.

- Sportaccommodaties zijn veilig en toegankelijk, specifiek voor mensen met een beperking.
- Stimuleren van toepassing duurzame maatregelen bij realisatie, beheer en exploitatie van sportaccommodaties.

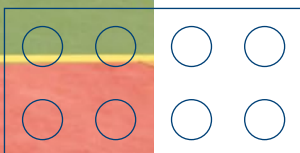
Sport- en beweegvoorzieningen zijn dichtbij huis, staan open voor en zijn geschikt voor medegebruik door buurt en maatschappelijke partners en vormen daarmee een centrale ontmoetingsplek.

- Bezettingsgraad van sportvoorzieningen waar mogelijk en gewenst verhogen door intensiever gebruik en multifunctionele inzet.
- Opstellen door gemeenten van een investeringsplan voor multifunctionele buurt-/wijkaccommodaties met sportfunctie (buurthuizen van de toekomst).

Zorgdragen voor beweegvriendelijke buitenruimte in bestaande en nieuwe wijken die nadrukkelijk uitnodigt om meer te bewegen als onderdeel van een gezonde leefomgeving.

- Stimuleer ongeorganiseerd sporten en bewegen door de openbare ruimte sportief en beweegvriendelijk in te richten en sportruimte meer openbaar te maken.
- Zorgdragen dat de buitenruimte nog nadrukkelijker uitnodigt om meer te bewegen en bekendheid vergroten met de aanwezigheid van sportvoorzieningen in de gemeente.

Bouwstenen

Sport & Bewegestimulering

Met sportstimuleringsbeleid beoogt de gemeente dat zoveel mogelijk mensen zo vaak mogelijk gaan sporten en bewegen. Sport- en beweegactiviteiten zijn voor veel mensen zinvol en plezierig, zo blijkt uit het feit dat we er met zijn allen vrijwillig aan (blijven) deelnemen. Verder is deelname van burgers aan sport noodzakelijk om effecten te bereiken met en door sport, zoals gezondheidseffecten (curatief en preventief), verbetering van het lokale vestigingsklimaat of meer sociale samenhang in wijk of dorp.

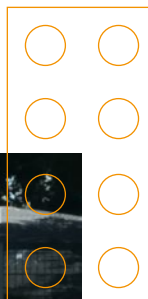
Zonder sportdeelname geen sportexterne effecten, en hoe hoger en frequenter de sportdeelname, hoe meer sportexterne effecten. Sportaanbieders hebben lokaal een belangrijke rol om zoveel mogelijk mensen aan het sporten en bewegen te krijgen en zijn daarmee van maatschappelijk belang. Het is dan ook relevant dat zij zich ontwikkelen tot vitale sportorganisaties. Vitale sportorganisaties zijn financieel en organisatorisch gezond, hebben een krachtig bestuur en goed beleid. Ze staan open voor zowel de eigen leden als de omgeving en ontplooiën daarvoor vanuit eigen verantwoordelijkheid, in samenwerking met partners, realistische en toekomstgerichte activiteiten.

Verder zien we de opkomst van anders en ongeorganiseerd sport en bewegen, zoals hardlopers en bootcampers, en sportinitiatieven van burgers, bedrijven en andere organisaties die bijdragen aan de sport- en beweegdeelname van burgers in gemeenten.

Bied ruimte voor innoverende en aansprekende (sport)initiatieven vanuit de samenleving, burgers, sportverenigingen en bedrijfsleven, en mogelijkheid tot meedenken over sport om daarmee burgerinitiatief en burgerkracht te stimuleren via en binnen sport en bewegen.

- Daag de stad uit om mee te denken in de inrichting van de openbare ruimte en om na te denken over het zelfbeheer van sportaccommodaties.
- Ondersteun daar waar nodig informeel/anders georganiseerde groepen, zoals hardlopers, bootcampers en urban sporters, die aanbod met potentie realiseren.
- Stimuleer burgers, sportaanbieders en andere partijen om met eigen sportinitiatieven te komen en ondersteun dit waar nodig.
- Betrek sportclubs, scholen en lokale ondernemers actief bij de organisatie van sportevenementen om deze zo volledig mogelijk te benutten.
- Zet in op verbetering van het samenspel met organisatoren van sportevenementen. Gebruik daarbij eerder en elders opgedane ervaringen voor vergemakkelijken van organisatie met aandacht naar zorg voor veiligheid.

Versterk de lokale sportondersteuningsstructuur (buurtsportcoaches & verenigingsondersteuners) ten behoeve van een effectief lokaal sport-, beweeg- en gezondheidsbeleid.

Stimuleer en ondersteun de ontwikkeling van sportverenigingen naar vitale, open en maatschappelijk georiënteerde sportorganisaties (open clubs), zodat zij hun maatschappelijke rol kunnen oppakken of uitbreiden.

- Versterk het (bestuurlijk) kader via onder andere deskundigheidbevordering en bouw daarmee aan organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie bij sportverenigingen.
- Stimuleer dat sportverenigingen verbindingen aangaan met maatschappelijke partners in de buurt, gemeente of regio, en dat ze openstaan voor de diverse (sport)behoeften van eigen leden.
- Stimuleer samenwerking en verbindingen tussen sportverenigingen binnen een sporttak en tussen sportverenigingen vanuit verschillende sporttakken ter versterking van diezelfde organisaties.
- Ondersteun professionalisering (in mate) via onder andere inzet van sport-/parkmanagers van sportverenigingen en versterk daarmee het ondernemerschap bij sportverenigingen.

Bied ruimte aan nieuwe organisatievormen en stimuleer sportaanbieders tot sportief ondernemerschap en het moderniseren, vernieuwen en flexibiliseren van hun sport(aanbod) en sluit daarmee aan bij veranderende wensen en behoeften.

Stimuleer sport- en beweegaanbieders tot het ontwikkelen van een passend, aantrekkelijk en doorlopend sport- en beweegaanbod voor jong en oud en draag hieraan ook zelf bij. Zoek in sport- en beweegaanbod aansluiting bij de levensfase en motivatie van (wijk) bewoners en zorg voor zoveel mogelijk sportplezier. Maak het mogelijk dat iedereen kan blijven sporten en bewegen, ongeacht leeftijd.

- Werk aan een effectief (wijkgericht) sportstimuleringsbeleid, waarbij de inzet is gebaseerd op onderzoek naar sport- en beweegdeelname en motivatie en drempels van (wijk)bewoners.
- Stimuleer partners in de wijk om samen te komen tot passende sport- en beweegactiviteiten. Benoem daarbij kansen voor nieuwe doelgroepen of activiteiten en sluit aan bij de levensfase en motivatie van bewoners.

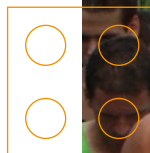

Versterk de relatie tussen sport, onderwijs en kinderopvang en stimuleer bewegend leren om daarmee bij te dragen aan de schoolprestaties, sociaal-emotionele ontwikkeling en fysieke gesteldheid van de jeugd.

- Stimuleer samenwerking tussen scholen, sportverenigingen en/of andere sportorganisaties en zorg daarmee voor meer voor-, tijdens en naschools sport- en beweegaanbod.
- Breng het bewegingsonderwijs op sportcomplexen en stimuleer bewegend leren op school als onderdeel van een integraal sport- en beweegplan. Zoek hierin de samenhang met lessen natuur, milieu, ICT, maatschappelijke oriëntatie, rekenen en maak daarmee sport en bewegen integraal onderdeel van het leerproces.

Bouwstenen

Sport & Maatschappij

Gemeenten kunnen investeren in sport vanuit de intrinsieke waarde van sport (sportplezier), maar ook om er bepaalde (sportexterne) gezondheids- en welzijnseffecten mee te bereiken. Sport kan daarbij bijdragen aan effecten op het gebied van gezondheid, schoolprestaties, gedrag van jeugdigen en sociale samenhang.

Of sport daadwerkelijk rendeert op deze gebieden hangt grotendeels af van sport- en contextfactoren, zoals goede sportleiding, een uitdagend en veilig sportklimaat, persoonlijke aandacht voor het (tijdens het sporten) ontwikkelen van specifieke vaardigheden, beschikbaarheid van multifunctionele sportvoorzieningen en een buitenruimte die aanzet tot sport en bewegen. Dit zijn vaak kostbare zaken om te realiseren, maar het is van belang om hierin te investeren om sport maatschappelijk te laten renderen. Dat kan door budgetten beschikbaar te stellen, maar ook door het leggen van slimme verbindingen tussen partijen en het maken van afspraken over ondersteuning vanuit partijen uit de welzijns- en zorgketen.

Samenwerking tussen zorg, sport en bewegen is nodig om mensen met gezondheidsrisico's naar gezonder gedrag te begeleiden. Naast preventief kan samenwerking tussen zorg, sport en bewegen ook curatief worden ingezet. Het gaat er om de zorgvraag bij mensen te verminderen via sportieve participatie. De gemeente heeft in deze samenwerking vaak een initiërende en faciliterende rol. Als gemeente kunt u het voortouw nemen door te investeren in sport en bewegen vanuit de preventieve werking.

Sport is een sector die al van oorsprong krachtig met particulier initiatief is opgepakt en daarmee is de sector een schoolvoorbeeld daar waar het gaat om participatie-samenleving, overheidsparticipatie en burgerkracht. Het past dan ook verder te verkennen welke rol sport kan spelen in het sociale domein.

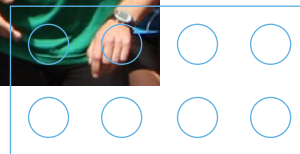
Investeer in het versterken en uitbouwen van het sociale (sport)netwerk van burgers, om daarmee deelname van burgers aan het maatschappelijke en politieke verkeer te versterken, de instroom in dure collectieve regelingen te beperken en instromers uit die regelingen op te vangen.

- Investeer in verenigingsondersteuning en versterk daarmee de sportverenigingen als belangrijk onderdeel van het sociale (sport)netwerk.
- Investeer in verenigingsondersteuning en ondersteun de ontwikkeling van sportverenigingen naar open en maatschappelijk georiënteerde sportorganisaties, het bruisend hart van de wijk.
- Investeer in de kwaliteit en multifunctionaliteit van sport-/beweegaccommodaties om ze geschikt te maken voor medegebruik door buurt en maatschappelijke partners en maak van de sportaccommodatie de centrale ontmoetingsplek in de buurt.
- Zet buurtsportcoaches in om daar waar er in een buurt of wijk geen formele sportinfrastructuur is - zijnde sportaanbieders en/of accommodaties- samen met burgers een sociaal (sport)netwerk (sportcommunity) op te zetten.

Draag zorg voor een veilig sportklimaat samen met sportverenigingen en partners uit de veiligheids- en zorgketen - ieder vanuit zijn eigen kracht - zodat de positieve effecten van deelname aan sport worden versterkt. De sportsetting kan daarbij als toegang fungeren tot de ondersteuningsstructuur en kan de setting vormen waarop ondersteuning geboden wordt:

- Zet in op en ondersteun het vergroten van kennis en vaardigheden bij sportaanbieders en trainers, zodat zij effectief kunnen (mee)werken aan het creëren van een open en veilige sportomgeving.
- Zet in op het verbinden van sport met bestaande veiligheids- en zorgketens en andersom. Zorg ervoor dat sportaanbieders een beroep kunnen doen op professioneel advies en ondersteuning vanuit deze partners.

- Stimuleer sportverenigingen tot het aanvragen van een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) voor alle vrijwilligers die werken met jeugd en/of kwetsbare groepen en het aanstellen van een vertrouwenscontactpersoon en/of kenbaar maken van Vertrouwenspunt Sport.

Breng zorg- en welzijnspartijen bij elkaar en draag bij aan inzicht en bereidheid bij zowel zorg- en welzijns- partijen als sportaanbieders om via samenwerking sport als medicijn in te zetten. Stimuleer en ondersteun als gemeente slimme verbindingen op het gebied van sport, zorg en welzijn en inzet van sport en bewegen vanuit een preventieve werking.

- Meer oog voor sport en bewegen bij zorg- en welzijn:
 - Onderbouw de preventieve waarde van sport en bewegen via onderzoek en zet onderzoek in om te komen tot effectieve (sport)aanpakken op het gebied van gezondheid en welzijn.
 - Daag zorgaanbieders via zorg- en ondersteunings-aanbestedingen uit om de samenwerking te zoeken met sportaanbieders.
 - Neem sport- en bewegen mee in contractafspraken met zorgaanbieders, zodat zij ruimte hebben sport als middel in te zetten bij het ondersteunen van cliënten (WMO en Jeugdwet);
 - Stimuleer en overtuig maatschappelijke organisaties binnen zorg en welzijn die sport en bewegen nog niet zo in beeld hebben, om sport en bewegen vaker in te zetten als middel voor bredere doelen.
 - Zorg dat sociale wijkteams sport en bewegen meenemen als onderdeel van de oplossing binnen hun ondersteuningsplannen voor onder andere kinderen en jongeren, zodat ze eventuele vragen en behoeften van inwoners op dit gebied actief signaleren en hier adequaat op kunnen reageren.
- Meer oog voor zorg en welzijn bij sportaanbieders:
 - Stimuleer sportaanbieders om een bijdrage te leveren aan de maatschappelijke ambities en uitdagingen in het sociaal domein via maatschappelijke subsidiëring.
 - Ondersteun en equippeer sportaanbieders om om te gaan met kwetsbare doelgroepen via onder andere inzet van verenigingsondersteuning en stimuleer ze tot het maken van afspraken met maatschappelijke organisatie in het kader van professionele ondersteuning.

- Slimme verbindingen van sport, zorg en welzijn:
 - Breng zorg- en welzijn en sport(aanbieders) met elkaar in contact, zodat zij elkaar leren kennen en er gezamenlijke initiatieven en ideeën kunnen ontstaan, vanuit de gedachte van een samenhangend preventie-aanbod/doorlopende preventiezorgketen.
 - Stel een innovatiebudget ter beschikking voor gezamenlijke (vanuit maatschappelijke organisaties en sportverenigingen) maatschappelijke sportinitiatieven.
 - Zet buurtsportcoaches/combinatiefunctionarissen gericht in als makelaar tussen het sport en sociale domein. Zij kunnen een rol spelen in het doorverwijzen, initiëren van samenwerking en/of organiseren van (sport)activiteiten.

Zorgdragen voor passend sport- en beweegaanbod voor kwetsbare burgers van jong tot oud, zodat men voldoende mogelijkheden kent/heeft om te gaan sporten en bewegen. Iedereen moet kunnen sporten en bewegen, ongeacht leeftijd, achtergrond, sociaal economische status, fysieke en/of mentale gesteldheid.

- Maak het sportaanbod inzichtelijk en vindbaar en breng het extra onder de aandacht bij kwetsbare burgers, waaronder vluchtelingen.
- Zorgdragen dat sporten en bewegen voor eenieder betaalbaar is ongeacht financiële situatie en zorgdragen dat mogelijkheden voor financiële ondersteuning bekend zijn.
- Draag zorg voor en stimuleer partners om samen te komen tot een passend sport- en beweegaanbod afgestemd op behoeften en mogelijkheden van de verschillende doelgroepen. Breng de vraag in kaart via contact met professionals uit andere domeinen.
- Zorgdragen dat sport toegankelijk is voor eenieder door fysieke drempels op sportvoorzieningen weg te nemen.
- Stimuleer dat de kracht van sport voor (re-)integratie van statushouders wordt benut. Zorg in samenwerking met sportaanbieders en partners als het onderwijs voor een passend en bekend sportaanbod. Buurtsportcoaches kunnen hierin optreden als makelaar, maar ook zelf sportactiviteiten voor de doelgroep organiseren.

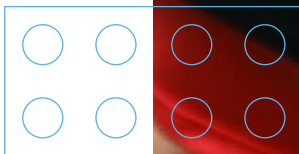
Bouwstenen

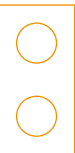
Sport & Economie

Naast de intrinsieke waarde (sportplezier) en gezondheids- en welzijnseffecten kan ook de bevordering van de lokale economie een reden zijn om in sport te investeren. Hierbij kunnen accenten worden gelegd op city- of regiomarketing en verbetering van het vestigingsklimaat, op de verbinding met de toeristische sector (fietsregio, watersportcentrum, beachsporten), op innovatie en/of de ontwikkeling van de werkgelegenheid in en door de sportsector. Sport kan lokaal in economisch perspectief ook worden benut als katalysator voor ontwikkelingen.

Een gemeente kan vanuit economische waarde sport inzetten in een strategie waarbij de sport bijdraagt aan versterking of verandering van het vestigingsklimaat en/of het imago van de gemeente in binnen- en/of buitenland. Sport moet er dan voor zorgen dat de gemeente eerder herkend of beter erkend wordt als aantrekkelijke toeristische bestemming, woonplaats en/of plaats van vestiging voor een bedrijf. De afgelopen jaren zijn er lokaal veel geweldige en innovatieve sportevenementen georganiseerd, gewaardeerd door publiek, die hieraan hebben bijgedragen.

Als de gemeente hoger onderwijsinstellingen, instituten, laboratoria, technologisch geavanceerde bedrijven en medische (onderzoeks-)instellingen herbergt, valt een verbinding met sport te overwegen gericht op innovatie in en door sport.

Stimuleren van mogelijkheden voor private partijen om te ondernemen in de sportsector.

- Zorgdragen voor een gunstig klimaat voor ondernemers en sportaanbieders om gezamenlijk met gemeenten zorg te dragen voor een breed, aantrekkelijk en betaalbaar sportaanbod om zoveel mogelijk inwoners te kunnen laten sporten.
- Verkennen en benutten van mogelijkheden voor meer ondernemerschap in en op sportcomplexen voor efficiënter gebruik van deze voorzieningen.

Zorgdragen voor strategisch beleid op de organisatie van aantrekkelijke top- en/of breedtesportevenementen die passen bij de gemeente en die een positieve bijdrage leveren aan marketing van de gemeente als woonplaats en vestigingsplaats.

Vergroten van de inzet van sport voor de bevordering van de lokale economie met accenten op city- of regio-marketing en verbetering van het vestigingsklimaat, op de verbinding met de toeristische sector (fietsregio, watersportcentrum, beachsporten), op innovatie en/of de ontwikkeling van de werkgelegenheid in en door de sportsector.

- Benut sport en bewegen als vast onderdeel van arbeidstoeleiding van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Zoek hierin de samenwerking op tussen sportverenigingen, aan sport verbonden lokaal bedrijfsleven en werkgeversservicepunten en benut de sportaccommodatie als setting voor dagbesteding en activiteiten in de sfeer van werkbemiddeling.

Zorgdragen voor slimme verbindingen tussen sport en hoger onderwijsinstellingen, instituten, laboratoria, technologisch geavanceerde bedrijven en medische (onderzoek)instellingen gericht op innovatie in en door sport.

Zorgdragen voor de ontwikkeling van een goed klimaat voor topsport en talentontwikkeling.

- Goede faciliteiten en een uitgebreid en professioneel ondersteuningsnetwerk in brede zin (paramedisch, maatschappelijk en onderwijskundig).

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
Postbus 16268
2500 BG Den Haag
Telefoon: 070 373 80 55
info@sportengemeenten.nl
www.sportengemeenten.nl

